

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

П'ЯТА СЕКЦІЯ

**СПРАВА «БУЧКОВСЬКА ПРОТИ УКРАЇНИ»
(AFFAIRE BUCHKOVSKAYA c. UKRAINE)**

(Заява № 32832/06)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

16 квітня 2009 року

ОСТАТОЧНЕ

16/07/2009

Текст рішення може підлягати редакційним виправленням.

У справі «Бучковська проти України»

Європейський суд з прав людини (п'ята секція), засідаючи палатою, до складу якої увійшли:

Райт Маруст (Rait Maruste), *Голова*,
Карел Юнгвірт (Karel Jungwiert),
Рената Ягер (Renate Jaeger),
Марк Віллігер (Mark Villiger),
Ізабель Берро-Лефевр (Isabelle Berro-Lefevre),
Миряна Лазарова-Трайковська (Mirjana Lazarova Trajkovska),

судді,

Станіслав Шевчук (Stanislav Shevchuk), *суддя ad hoc*,
а також Клаудія Вестердік (Claudia Westerdiek), *Секретар секції*,
після обговорення за зачиненими дверима 24 березня 2009 року
постановляє таке рішення, що було ухвалено в той день:

ПРОЦЕДУРА

1. Справу було розпочато за заявою, яку 27 липня 2006 року подала до Суду проти України відповідно до статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція) громадянка України пані Валентина Максимівна Бучковська (далі — заявниця).

2. Уряд України (далі — Уряд) представляв його Уповноважений — пан Ю. Зайцев з Міністерства юстиції України.

3. 6 вересня 2007 року Суд вирішив направити скарги Уряду за пунктом 1 статті 6 Конвенції та статті 1 Першого протоколу щодо тривалого невиконання судових рішень, постановлених на користь заявниці, а також скаргу за статтею 13 Конвенції. Відповідно до пункту 3 статті 29 Конвенції Суд вирішив розглядати питання щодо прийнятності та суті заяви одночасно.

ФАКТИ

I. ОБСТАВИНИ СПРАВИ

A. Провадження щодо стягнення виплат

4. У травні 1999 року заявниця звернулась з позовом до відділу освіти виконавчого комітету Теплодарської міської ради Одеської області

щодо стягнення заборгованості з виплати надбавки до заробітної плати за вислугу років та матеріальної допомоги на оздоровлення.

5. Рішенням від 5 травня 1999 року, яке набрало законної сили, Біляївський районний суд Одеської області зобов'язав відділ освіти виконавчого комітету Теплодарської міської ради Одеської області виплатити на користь заявниці 841¹ грн.

6. Оскільки рішення не було виконане, заявниця звернулася з позовом щодо перерахування присудженої суми. Рішенням від 14 квітня 2000 року, яке набрало законної сили, Теплодарський міський суд Одеської області задовольнив позов та присудив заявниці 82,41² грн компенсації.

7. У 2004 році Верховною Радою України було прийнято закон (Закон № 1994-IV), яким було затверджено обов'язок погашення заборгованості з виплат, передбачених статтею 57 Закону України «Про освіту», починаючи з 2005 року і протягом п'яти років.

8. 15 березня 2006 року два рішення, постановлені на користь заявниці, було виконано.

В. Провадження щодо оскарження арешту рахунків відділу освіти

9. Відділ освіти звернувся з позовом до суду щодо оскарження арешту його рахунків, накладеного 23 вересня 2002 року начальником відділу Державної виконавчої служби Теплодарського міського управління юстиції Одеської області з метою забезпечення виконання рішень, постановлених на користь заявниці.

10. 1 березня 2004 року Верховний Суд України рішення суду, постановлене на користь відділу освіти, залишив без змін.

С. Провадження щодо оскарження дій Державної виконавчої служби України

11. Заявниця оскаржила постанову заступника начальника відділу Державної виконавчої служби Теплодарського міського управління юстиції Одеської області від 12 квітня 2005 року щодо відмови у відкритті виконавчого провадження.

12. Після повторного розгляду скарги, 26 вересня 2005 року Теплодарський міський суд Одеської області відмовив у задоволенні скарги, оскільки тривале невиконання судових рішень, постановлених на користь заявниці, було зумовлено відсутністю бюджетних коштів.

¹ Близько 125 євро.

² Близько 12 євро.

Д. Перше провадження щодо стягнення заборгованості за заробітною платою

13. У березні 2004 року заявниця звернулась з позовом до суду щодо стягнення заборгованості за заробітною платою з відділу освіти виконавчого комітету Теплодарської міської ради Одеської області.

14. 11 березня 2008 року Верховний Суд України залишив рішення, яким було відмовлено в задоволенні позовних вимог заявниці в повному обсязі, без змін.

Е. Друге провадження щодо стягнення заборгованості за заробітною платою

15. У березні 2007 року заявниця звернулась з позовом до суду щодо стягнення заборгованості за заробітною платою з відділу освіти виконавчого комітету Теплодарської міської ради Одеської області.

16. 4 березня 2008 року Теплодарський міський суд Одеської області частково задовольнив позовні вимоги заявниці. 19 червня 2008 року апеляційний суд Одеської області змінив рішення суду першої інстанції в частині, що стосується присудженої суми. 12 вересня 2008 року Верховний Суд України залишив це рішення без змін.

II. ВІДПОВІДНЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО

17. Відповідне національне законодавство викладене в рішенні у справі «Скрипняк та інші проти України» (*Skrypnyak et autres c. Ukraine*) (№№ 9177/05, 14241/05, 10596/06, 17346/06, 20912/06 та 34604/06, пп. 7–13, від 10 липня 2008 року).

ПРАВО

1. ПРЕДМЕТ СПОРУ

18. Суд зазначає, що після направлення заяви Уряду заявниця доповнила свої зауваження новою скаргою стосовно результату другого провадження щодо стягнення заборгованості за заробітною платою (див. вище пп. 15–16).

19. Суд зазначає, що ця скарга була подана після направлення скарги Уряду-відповідачу. Суд вважає, що ця скарга не стосується первісного предмета спору цієї заяви, щодо якої сторони вже надали свої зауважен-

ня. Відповідно Суд вважає, що її розгляд в рамках цього провадження є недоцільним (див. рішення у справі «Скубенко проти України» (*Skubenko c. Ukraine*), № 41152/98, від 6 квітня 2004 року).

II. ТРИВАЛЕ НЕВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ, ПОСТАНОВЛЕНИХ НА КОРИСТЬ ЗАЯВНИЦІ

20. Заявниця стверджує, що надмірна тривалість виконання рішень, постановлених на її користь, становить порушення її прав, передбачених пунктом 1 статті 6 Конвенції та статтею 1 Першого протоколу. Вона також скаржиться на порушення її права, передбаченого статтею 13 Конвенції, у зв'язку з відсутністю ефективних засобів юридичного захисту щодо забезпечення її права на виконання судових рішень у справі. Відповідні положення передбачають таке:

Пункт 1 статті 6 Конвенції

«Кожен має право на ... розгляд його справи упродовж розумного строку судом, ..., який вирішить спір щодо його прав та обов'язків цивільного характеру ...»

Стаття 13

«Кожен, чії права та свободи, визнані в цій Конвенції, було порушено, має право на ефективний засіб юридичного захисту в національному органі, навіть якщо таке порушення було вчинене особами, які здійснювали свої офіційні повноваження».

Стаття 1 Першого протоколу

«Кожна фізична або юридична особа має право мирно володіти своїм майном. Ніхто не може бути позбавлений своєї власності інакше як в інтересах суспільства і на умовах, передбачених законом або загальними принципами міжнародного права.

Проте попередні положення жодним чином не обмежують право держави вводити в дію такі закони, які вона вважає за необхідне, щоб здійснювати контроль за користуванням майном відповідно до загальних інтересів або для забезпечення сплати податків чи інших зборів або штрафів».

A. Прийнятність

1. Щодо заперечення *ratione personae*

21. Оскільки 15 березня 2006 року судові рішення, постановлені на користь заявниці, були виконані в повному обсязі, Уряд вважає, що заявниця не є жертвою у розумінні статті 34 Конвенції.

22. Заявниця підтримує свою заяву.

23. Суд нагадує, що заявник може вважатись жертвою порушення його прав, гарантованих Конвенцією, з огляду на період невиконання рішення суду, постановленого на його користь (див., наприклад, рішення у справах *«Ромашов проти України» (Romashov c. Ukraine)*, № 67534/01, п. 27, від 27 липня 2004 року; *«Войтенко проти України» (Voitenko c. Ukraine)*, № 18966/02, п. 35, від 29 червня 2004 року, *«Дубенко проти України» (Dubenko c. Ukraine)*, № 74221/01, п. 36, від 11 січня 2005 року).

24. Отже, Суд відхиляє це заперечення Уряду.

2. Щодо зловживання правом на подання заяви

25. Уряд вважає, що ця заява є зловживанням правом на подання індивідуальної заяви в розумінні пункту 3 статті 35 Конвенції, оскільки рішення, постановлені на її користь, були виконані.

26. Заявниця заперечує твердження Уряду.

27. Суд зазначає, що заява може бути відхилена, як така, що подана зі зловживанням права на подання заяви, якщо вона явно ґрунтується на неправдивих фактах чи в ній відсутні події ключового значення (див., наприклад, рішення у справі *«Акдівар та інші проти Туреччини» (Akdivar et autres c. Turquie)* від 16 вересня 1996 року, «Збірник рішень та постанов» (Recueil des arrêts et décisions) 1996-IV, пп. 53–54, від 20 червня 2002 року). Це не стосується справи, яка розглядається, оскільки заявниця належним чином зазначила дату виконання судових рішень у її формулярі заяви.

28. Таким чином, заперечення Уряду має бути відхилено.

29. Суд зазначає, що ці скарги не є явно необґрунтованими в розумінні пункту 3 статті 35 Конвенції. Крім того, Суд зазначає, що вони не є неприйнятними з будь-яких інших підстав. Отже, вони мають бути оголошені прийнятними.

В. Суть

1. Щодо дотримання пункту 1 статті 6 та статті 1 Першого протоколу

30. Уряд наводить аналогічні аргументи, які були вже викладені в рішенні у справі *Скрипняк та інші (Skrypnjuk et autres)*, для того, щоб доказати відсутність стверджуваних порушень (див. вищезгадане рішення у справі *Скрипняк та інші (Skrypnjuk et autres)*, п. 19).

31. Заявниця не погоджується з твердженнями Уряду.

32. Суд вже розглядав справи, в яких порушувались питання, аналогічні цій справі, та встановив порушення пункту 1 статті 6 Конвенції та статті 1 Першого протоколу (див., наприклад, вищезгадане рішення у справі *Скрипняк та інші (Skrypnyak et autres)*, пп. 21–24 та 27–28). Розглянувши всі надані йому матеріали, Суд вважає, що Уряд не надав жодних фактів чи аргументів, які б могли переконати його дійти іншого висновку.

33. Таким чином, мало місце порушення пункту 1 статті 6 Конвенції та статті 1 Першого протоколу.

2. Щодо дотримання статті 13 Конвенції

34. Уряд стверджує, що національним законодавством передбачено право заявниці на ефективний засіб юридичного захисту, який дозволяє оскаржити невиконання рішення суду, постановленого на її користь.

35. Заявниця не погоджується.

36. Суд вже розглядав справи, в яких порушувалось питання, аналогічне даній справі, та встановив порушення статті 13 Конвенції (див., наприклад, рішення у справах «*Войтенко проти України*» (*Voïtenko c. Ukraine*), № 18966/02, пп. 46–48, від 29 червня 2004 року; «*Ромашов проти України*» (*Romashov c. Ukraine*), № 67534/01, п. 47, від 27 липня 2004 року).

37. Розглянувши всі надані йому матеріали, Суд вважає, що Уряд не надав жодних фактів чи аргументів, які б могли переконати його дійти іншого висновку в цій справі.

38. Таким чином, мало місце порушення статті 13 Конвенції.

III. ІНШІ СТВЕРДЖУВАНІ ПОРУШЕННЯ КОНВЕНЦІЇ

39. Посилаючись на статтю 14 Конвенції, заявниця скаржиться на те, що працюючі вчителі отримують спеціальні виплати, починаючи з 2002 року, а вона, вийшовши на пенсію у 2001 році, не може отримати ці виплати протягом декількох років.

40. Заявниця також не погоджується з результатом першого провадження щодо стягнення заборгованості за заробітною платою (див. вище пп. 13–14). Вона вважає, що його тривалість у чотири роки була надмірною. Вона не посилається з цього приводу на жодну статтю Конвенції.

41. Враховуючи всі наявні матеріали та настільки, наскільки вони охоплювалися його компетенцією їх розглядати, Суд дійшов висновку про відсутність будь-яких ознак порушень прав та свобод, передбачених Конвенцією.

42. Таким чином, ці частини заяви є явно необґрунтованими та мають бути відхилені згідно з пунктами 3 та 4 статті 35 Конвенції.

IV. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

43. Стаття 41 Конвенції передбачає:

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливую сатисфакцію».

A. Шкода

44. Як відшкодування матеріальної шкоди заявниця вимагає суми у розмірах 7232 грн та 10 234 грн¹, що були присуджені судовими рішеннями від 5 травня 1999 року та 14 квітня 2000 року і були збільшені у зв'язку з інфляцією.

45. Заявниця також вимагає відшкодування моральної шкоди. Розгляд цієї суми вона залишає на розсуд суду.

46. Уряд вважає, що ці вимоги є необґрунтованими.

47. Враховуючи те, що вимога заявниці щодо перерахунку сум не підтверджена розрахунком, який би ґрунтувався офіційним документом, Суд вважає, що немає необхідності присуджувати їй будь-яку суму щодо цього.

48. Вирішуючи на засадах справедливості, Суд вважає за доцільне присудити заявниці 2000 євро відшкодування моральної шкоди.

B. Судові витрати

49. Заявниця не висуває жодних вимог щодо цього.

50. Відповідно Суд вважає, що немає необхідності присуджувати заявниці будь-яку суму з цього приводу.

C. Пеня

51. Суд вважає належним призначити пеню виходячи з розміру граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, до якої має бути додано три відсоткові пункти.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

¹ Близько 1029 та 1457 євро.

1. *Оголошує* заяву щодо скарг за пунктом 1 статті 6 та статтею 13 Конвенції та статтею 1 Першого протоколу прийнятною, а решту заяви — непринятною.

2. *Постановляє*, що мало місце порушення пункту 1 статті 6 Конвенції та статті 1 Першого протоколу.

3. *Постановляє*, що мало місце порушення статті 13 Конвенції.

4. *Постановляє*, що:

а) протягом трьох місяців від дати, коли рішення стане остаточним відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-відповідач має сплатити заявниці 2000 (дві тисячі) євро відшкодування моральної шкоди, які мають бути конвертовані в українські гривні разом з будь-яким податком, який може бути нараховано на цю суму;

б) зі спливом зазначеного тримісячного строку і до повного розрахунку на цю суму нараховуватиметься простий відсоток (simple interest) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в цей період, плюс три відсоткові пункти.

5. *Відхиляє* решту вимог щодо справедливої сатисфакції.

Учинено французькою мовою і повідомлено письмово 16 квітня 2009 року відповідно до пунктів 2 і 3 правила 77 Регламенту Суду.

Клаудія Вестердік
(Claudia Westerdiek)
Секретар

Райт Маруст
(Rait Maruste)
Голова